Maatalouden ja ruoan visio

Yhteinen maatalouspolitiikka vuoden 2027 jälkeen huoltovarmuuden ja strategisen autonomian takaajana - Euroopan komission visio maatalouden ja ruoan tuotannon tulevaisuudesta

2.4.2025 Suuren valiokunnan ja maa- ja metsätalousvaliokunnan julkinen kuuleminen – E 6/2025 vp

Neuvotteleva virkamies Osmo Rönty, MMM

Maatalousneuvos Kirsi Heinonen, MMM

Neuvotteleva virkamies Martti Patjas, MMM

Käsittelyvaihe ja aikataulu

- Komissio julkaisi tiedonannon maatalouden ja ruoan visiosta 19.2.2025.
- Visio sisältää tiekartan tuleville strategisille ehdotuksille, joilla
  - annetaan pitkän aikavälin (2040) vakaa toimintaympäristö koko ruokaketjun toimijoille
  - hahmotellaan tulevaa YMP:aa vuoden 2027 jälkeiselle ajalle.
- Taustalla vuoden 2024 maatalouden tulevaisuutta koskenut strateginen dialogi, Draghin, Lettan ja Niinistön raportit, pj-valtio Belgian sekä joulukuun 2024 neuvoston päätelmät tulevasta YMP:sta.
- YMP-lainsäädäntöehdotuksia odotetaan syksyllä 2025 sen jälkeen, kun komissio on antanut ehdotuksen EU:n tulevaksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi (heinäkuussa?).
- Vision käsittelyä jatketaan Puolan kaudella neuvostossa.

Maatalouden ja ruoan visio

- ” Vuonna 2040 unionin on oltava paikka, jossa maatalous ja elintarviketuotanto menestyvät koko mantereella kaikessa moninaisuudessaan. Sen on myös oltava paikka, joka on houkutteleva tulevien sukupolvien kannalta ja jossa maatalous- ja elintarvikeala on kilpailukykyinen, selviytymiskykyinen, tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottava ja oikeudenmukainen”
- Vision mahdollistavat toimet on kuvattu neljässä politiikkatavoitteessa.
- Lisäksi komissio toteaa, että vision toteuttamiseksi EU:n maatalous- ja ruokajärjestelmä investoi ja hyödyntää tutkimuksen, tiedon, taitojen ja innovaatioiden muutosvoimaa.
- Visiossa ei ennakoida tulevia rahoituskehyksiä.

1. Vetovoimainen ja ennustettava sektori

- Oikeudenmukaisempi ja aiempaa kohdennetumpi tuki, yksinkertaistaminen.
- Ehtoja vähennetään ja kannustimia lisätään. Ympäristöä, vettä, maaperää tai ilmanlaatua hyödyttävät ekosysteemipalvelut palkitaan.
- Reilu ja tasapainoinen ruokaketju, puututtava sukupolvenvaihdoksen keskeisiin esteisiin. Houkutteleva sektori.
- Uudet tulonlähteet, mutta julkinen tuki edelleen tärkeä.

Toimia:

- Ehdotus oikeudenmukaisemmasta, yksinkertaisemmasta ja kohdennetummasta yhteisestä maatalouspolitiikasta – tuen suuntaaminen niille, jotka sitä erityisesti tarvitsevat
- Epäreilujen kauppatapojen sääntöjen ja yhteisen markkinajärjestelyasetuksen tarkistaminen
- EU:n maatalous- ja elintarvikeketjun seurantakeskuksen vahvistaminen, EU:n maatalousmaan seurantakeskus
- Biotalousstrategian uudistaminen
- Sukupolvenvaihdosstrategia
- Luontohyvitykset ja hiiliviljelyn mahdollisuudet
- Kunnianhimoinen investointiohjelma

2. Kilpailukykyinen ja kriisinkestävä sektori

- Kasvava globaali kilpailu ja shokit: EU:n tulee monipuolistaa kauppasuhteitaan, luoda uusia vientimahdollisuuksia sektorille ja vähentää kriittisiä riippuvuuksia.
- Kilpaileminen tasavertaisilla ehdoilla maailmanlaajuisesti, vähennetään byrokratian taakkaa kotimaassa ja lisätään sektorin kestävyyttä.
- EU jatkaa panostamistaan maailmanlaajuiseen ruokaturvaan ja edistää kumppanuuksien rakentamista ympäri maailmaa.

Toimia:

- Proteiinien saatavuuden parantaminen, eurooppalainen riskien ja kriisien hallintalähestymistapa
- Tuontituotteisiin sovellettavien tuotantostandardien yhdenmukaistaminen (erityisesti kasvinsuojeluaineet, eläinten hyvinvointi)
- Yhtenäinen turvaverkko (Unity Safety Net) EU:n maatalous- ja ruokasektorille
- Alkuperämerkintöjen laajentaminen
- EU:n ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma
- Kotieläintuotannon työlinja
- YMP:n yksinkertaistamispaketti

3. Sektori, joka ottaa huomioon tulevaisuuden vaatimukset

- Maatalous- ja ruokasektori edistää EU:n ilmastotavoitteita, samalla kun säilytetään terve maaperä, puhdas vesi ja ilma sekä suojellaan ja ennallistetaan Euroopan biodiversiteettiä.
- Hiilenpoisto, kestävyystoimien kannustavuus, maaperä, kasvinsuojeluaineet
- YMP:n välineet ja investoinnit
- Koko ruokaketju osallistuu tulosten saavuttamiseen ja jakaa riskit.

Toimia:

- Olemassa olevan lainsäädännön parempi täytäntöönpano
- Vapaaehtoinen tilakohtainen kestävyyden vertailuarviointi (benchmarking)
- Vesiresilienssistrategia
- Vaarallisten kasvinsuojeluaineiden käytön vähentäminen, mutta samalla vaihtoehtoisten aineiden markkinoille saattaminen. Biotorjunta-aineiden saatavuuden nopeuttaminen.
- Kannusteet hiilidioksidin poistamisen ja hiiliviljelyn kautta

4. Ruoan arvostus ja oikeudenmukaiset elin- ja työolot

- Ruoan arvostus, reilut työ- ja elinolosuhteet sekä elinvoimaiset maaseutualueet
- Ruokainnovaatiot, elintarviketurvallisuus
- Houkutellaan enemmän naisia ja nuoria alalle. Työntekijöiden oikeuksien suojelu maatiloilla ja ruokaketjussa, viljelijöiden hyvinvointi.

Toimia:

- EU:n maaseututoimintasuunnitelman ja maaseutusopimuksen päivittäminen, Women in Farming Platform -alusta
- Vuosittainen EU-tason ruokadialogi ruokajärjestelmän toimijoiden kanssa, julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön tarkistus
- Lyhyiden toimitusketjujen kehittäminen, EU:n koulujakelujärjestelmän tarkistus, menekinedistäminen
- Maantieteellisten merkintöjen käytön edistäminen
- Eläinten hyvinvointilainsäädännön päivittäminen, merkinnät

Visio huoltovarmuuden näkökulmasta

- Maatalous- ja elintarvikeala (ml. vesihuolto) on yksi kaikkein kriittisimmistä aloista keskeisten palvelujen tarjoamisessa kansalaisille – YMP on keskeinen väline alan toimintaympäristön varmistamisessa
- Vision sisältämiä toimia:
  - Kohdentaminen aktiivituotantoon ja eniten tarvitseville (epäsuotuisat alueet, nuoret ja uudet viljelijät, sekatilat)
  - Investointistrategia, rahoituksen saatavuus, uudet tulonlähteet
  - Maaseutualueet strategisen tärkeitä huoltovarmuudelle, sukupolvenvaihdosstrategia, viljelijän asema ketjussa
  - Riippuvuuksien vähentäminen (lannoitteet, rehut), omavaraisemman EU proteiinijärjestelmän luominen, kasvinsuojeluaineiden saatavuus
  - YMP:n riskin- ja kriisinhallintavälineiden parantaminen, EU:n elintarviketurvan kriisivalmiusmekanismin (EFSCM) toiminnan kehittäminen
  - Kotieläintuotannon työlinja
  - Ilmasto- ja ympäristötavoitteista pidetään kiinni, mutta ne toteutetaan kannustavalla tavalla.